

EKLEKTİK PSİKOTERAPİNİN TEMELLERİ *

C. H. Patterson

Illinois Üniversitesi - Urbana (Emeritus)

Kuzey Karolina Üniversitesi - Greensboro

Türkiye'de Hacettepe Üniversitesi Psikolojik Danışma ve Rehberlik bölümünde bulunduğum sırada bölüm Beytepe'deki yeni kampüse henüz taşınmıştı, ama benim derslerim henüz Ankara'daki merkez kampüste yapılıyordu. Ziyaretim maalesef Illinois Üniversitesinden aldığım izinle sınırlıydı (Eylül 1976 - Şubat 1977).

Türkiye'yle ilgili pek çok tatlı anım var. En belirgin olanları mükemmel kişilerle; fakülte üyeleri, öğrenciler, aileleri ve arkadaşları ile ilgili. Bunların tümünü burada anlatmak çok güç. Ayrılmadan hemen önce verdiğim parti anılarım arasında özel bir yer tutar. Öğrenciler ve fakülte üyeleri şimdi evimi süsleyen armağanlarını bu partide vermişlerdi. Bunun gibi daha pek çok güzel anıdan bahsedebilirim.

1977 yazında, Türkiye'den döndükten hemen sonra 21 yıldan fazla görev yaptığım Illinois Üniversitesinden emekliye ayrıldım. Bir yıl Urbana'da kaldım ve 1980'de yayımlanan Danışma ve Psikoterapi Kuramları (*Theories of Counseling and Psychotherapy*) (Patterson, 1980) adlı kitabımın üçüncü baskısı üzerinde çalıştım. Haziran 1978'de Kuzey Karolina'da Asheville'e geldim. Bazı üniversitelerde ders vermenin yanı sıra, 1981 yazında Kansas Eyalet Üniversitesinde ve 1983'de de Greensboro'daki Kuzey Karolina Üniversite-

sinde çeşitli dersler verdim. Danışma ve Psikoterapi kuramları (Patterson baskıda) kitabımın dördüncü baskısını ve İlişki Danışması ve Psikoterapisi (*Relationship Counseling and Psychotherapy*) (Patterson, 1974) adlı kitabımın yeniden düzenlenmiş baskısını tamamladım. Bu düzenlemenin yeni adı Terapötik İlişki; Eklektik Psikoterapinin Temelleri (*The Therapeutic Relationship: Foundations for an Eclectic Psychotherapy*) olarak değişti (Patterson baskıda). Son ikibuçuk yıldır tamamen yeni bir işte çalışıyorum. Asheville şehir merkezindeki küçük bir restoranın metrotel'iyim (Restoranın sahibi ve işletmecisinin öğrencilerimden biri olması, bu görevi almamda etkili oldu).

Kuramlar kitabımın yeni düzenlenmesinde, bugünkü psikoterapideki iki temel noktaya işaret ettim. Bunlardan birincisi psikoterapideki bilişsel yaklaşımlardı ve kitabımın dördüncü baskısına Beck'in bilişsel terapisini (Beck 1976) ve Raimy'nin yaklaşımını (Raimy 1975)'da almama neden oldu. İkincisi ise belirli kuramlara bağlılığın azalması ile popülerliği artan eklektisizmdi. Bence eklektisizmdeki en belirgin gelişim olan Hart'ın fonksiyonel eklektisizmini de (Hart, 1983) kitaba dahil ettim. Şimdi bu eklektik eğilime kısaca değinmek isterim.

1974'de «Psikoterapi ve Psikolojik danışma'da yaklaşımlar dönemi kapa-

* Bu yazı Nilhan Sezgin tarafından çevrilmiştir.

nıyor» (Patterson, 1974, p. IX) diye yazmışım. O zamanlar bunu ileri sürmek için biraz erken gibi görünse de, şimdi bu görüş doğrulanmıştır. F.C. Thorne (Kişisel görüşme, 22 Ocak 1972) 1945'de Amerikan Psikoloji Derneği'nin Klinik bölümünün hiç bir üyesi kendilerini eklektik olarak tanımlamazken, 1970'lerde % 50'den çoğunun bunu kabullendiklerini söylemektedir. Garfield ve Kurtz (1974, 1976) 1973'de dernek üyelerinin % 55'inin eklektik olduklarını iddia ettiklerini belirtmektedirler. 1932'de Smith (1982) Klinik ve Danışma psikolojisi bölümünün 422 üyesi ile yaptığı alan araştırmasında, üyelere % 41'inin eklektik yaklaşımda olduklarını belirttiklerinden bahsetmektedir. Aynı yıl Norcross ve Prochka (1982) derneğin Klinik Psikoloji bölümü üyelerinden oluşan örneklemelerinin % 30'unun bu yaklaşıma sahibolduğunu ileri sürmüşlerdir. Bir yıl sonra Prochka ve Norcross Psikoterapi Bölümünün üyelerinden 410 kişilik bir örneklemin % 30'unun eklektik yaklaşımda olduklarını bildirdiklerini rapor etmişlerdir. 1970'lerin başından bu yana, kuramsal yaklaşımlara sahip olma açısından bir azalma varmış gibi görünmekle birlikte bu azalmanın gerçek olup olmadığı belli değildir. Halen belli kuramsal yaklaşımlara sıkı sıkıya bağlı olan bir grup da vardır. Yine Prochka-Norcross çalışmasında kendilerini eklektik olarak tanımlayanlardan, eklektik yaklaşımlarının altında yatan dört kuramsal görüşü seçmeleri istendiğinde üyelerin tümü bir görüşe sahip olduklarını kabul etmişler; % 17.5'i davranışçı, % 24.6'sı Humanistik, % 45'i dinamik ve % 12.8'i diğer görüşleri seçtiklerini belirtmişlerdir.

Eklektisizmin ne olduğunu anlamak güçtür. Yeni birçok kitap Psikoterapi'de eklektik yaklaşımları ele almaktadır

(Beuther, 1983; Garfield, 1980; Hart, 1983; Palmer, 1980). Bunların arasındaki ortak noktalar çok azdır, ve hepsinde de eklektik yaklaşımı oluşturmak için biraraya gelen çeşitli yöntem ve tekniklerin kuramsal bütünlüğü (integration) ya yoktur, ya da çok zayıftır. Benzer olarak kendilerine eklektik diyenlerin de pek az ortak noktası vardır. Bir anlamda eklektik terapist sayısı kadar eklektik terapi yaklaşımının var olduğunu söylemek mümkündür. Bunların herbiri her vakaya göre oluşturdukları, kendilerine özgü belirli eğilimler, deneyimler ve yanlılıklar içeren teknikler kullanırlar. Eklektik terapistler pragmatik ampiristlerdir, anti-kuramsal olmasalar bile kuramsızlardır (atheoretical), yol gösterici olarak genel bir kuramları veya temel ilkeleri yoktur. Ancak eklektik yaklaşıma bağlı olanların ileriye sürdükleri, uygulamada önemli olan kullanılan tekniğin etkili olmasıdır görüşü, yalnızca uygulayıcıların sübjektif bir değerlendirmesi olmakla kalmamış, daha geniş anlamda destek kazanmıştır.

Garfield (1982)'in işaret ettiği gibi eklektisizm, sistematik olmayan, daha çok gelişmiş güzel bir klinik yaklaşıma bağlılık olarak algılanır. Oysa, eklektisizm kişinin kendi kanatlarıyla uçmasıdır.

Eklektik psikoterapi'nin ortak bir bilgiler bütünü, bir kuramı ya da ilkeler dizisi olmadığı için bu psikoterapi türü öğretilemez. Yalnızca deneyimlere dayalı olarak geliştirilebilir. Bu ise yeni başlayan terapisti yalnız bilimsel açıdan değil, uygulamada da hiç çekici olmayan ve savunulmaz bir konumda bırakır.

Böylece eklektisizm psikoterapi için arzu edilmeyen bir yönelim gibi görülebilir. Aslında durum görüldüğü ka-

dar kötü değildir. Kuramsız olmak ya da pek çok sistemin tekniklerinin bütünlük oluşturmeyen biçimde bir araya getirilmesi gibi eklektisizm hakkındaki yaygın kavramların tümü, eklektisizmin yanlış kavramsallaştırılmasıdır. Gerçek eklektisizm «farklı kaynaklardan uygun özelliklerin, bazen de birbirine uymayan kuramların, uyumlu bir bütün oluşturacak şekilde kuramsal bir birleştirmesini yapmaktır» (English ve English, 1958). Genelde eklektisizm denilen, aslında farklı ilkelere birleştirilmesidir.

Sistematik ve kurama dayanan bir eklektisizm belirli okul ve inançların kuramsal yaklaşımından farklıdır, çünkü hem daha dar ya da kısıtlı kuramların geçerli, gözlenebilen elemanlarını birleştirmeye çalışır, daha geniştir, hem de daha açık uçlu, gevşek ve denemeye açıktır.

Aslında eklektisizm ve sistemli bir kuramsal temeli olan herhangi bir psikoterapi yaklaşımı arasında kesin bir çizgi de yoktur.

Şimdi böyle gerçek bir eklektisizmin başlaması mümkündür. Gerekli temeller şimdi vardır. Bu günkü eklektik yaklaşımlar çeşitli psikoterapi yaklaşımlarının farklı ve ilişkisiz tüm yöntemlerini bir araya getirerek işe başlamaktadırlar. Bunların tümünü kuramsal bir sisteme uydurmak olanaksız değilse bile zordur. Bu konuda temel kuram veya sistemlerin ortak unsurlarıyla işe başlamak, alternatif bir yaklaşım olarak düşünülebilir. Bu temel unsurlar şimdi bilinmektedir. Bunlar ilk olarak Rogers'ın (1957) tanımladığı *terapötik* kişilik değişimi için gerekli ve uygun koşulları içerir. Terapistin katkısı olan ve böylece *terapötik* uygulamanın odak noktası haline gelen üç koşul; empatik anlayış (emphatic understanding), sı-

caklık ya da saygı (warmth or respect) ve *terapötik* içtenliktir (therapeutic genuineness).

Bu genel unsurların kuramsal ve uygulama alanındaki önemi ve etkili bir psikoterapi için gereklilikleri konusunda artan bir anlayış vardır. Her ne kadar bazı yanlış yazarlar tarafından yadsınsada, bu unsurların etkililiklerini destekleyen oldukça güçlü araştırma bulguları vardır (Patterson, basımda b, c). Öte yandan diğer yöntem ve tekniklerin bu temel koşullardan bağımsız olarak etkin olduklarını destekleyen çok az sayıda araştırma bulgusu mevcuttur.

Hiçbir gerçek eklektik psikoterapi sisteminin, mevcut kuramların bu temel ortak unsurlarını göz ardı edemeyeceği açıktır. Eklektik psikoterapi bu ortak unsurları, kendi kuram ve uygulamasının çekirdeği olarak kabullenmelidir. Bunlar gerçek bir eklektik psikoterapi sisteminin temeli olacaktır.

KAYNAKLAR

- Beutter, L.E. (1983). *Eclectic Psychotherapy : A systematic Approach*. New York : Pergamon Press.
- English, H.B., and English, A.C. (1958). *A comprehensive dictionary of psychological and psychoanalytic terms*. New York : McKay.
- Garfield, S.L. (1980). *Psychotherapy : An eclectic approach* New York : Wiley.
- Garfield, S.L. (1982). Eclecticism and interpretation in psychotherapy. *Behaviour Therapy*, 13, 610 - 623.
- Garfield, S.L., and Kurtz, R.M. (1974). A survey of clinical psychologists : Characteristics, activities and orientation. *The clinical psychologist*, 28 (1) 7 - 10.

- Garfield, S.L., and Kurtz, R.M. (1976). Clinical psychologists in the 1970s. *American Psychologist*, 31, 1 - 9.
- Hart, J.T. (1983). *Modern eclectic therapy : A functional orientation to counseling and psychotherapy*. New York : Plenum.
- Norcross, J.C., and Prochaska, J.O. (1982). A national survey of clinical psychologists : Affiliations and orientations. *The Clinical Psychologist*, 35 (3), 1 - 6.
- Palmer, J.C. (1980). *A primer for eclectic psychotherapists*. Monterey, CA: Brooks/Cole.
- Patterson, C.H. (1974). *Relationship counseling and psychotherapy*. New York : Harper and Row.
- Patterson, C.H. (1980). *Theories of counseling and psychotherapy*, (3rd edition). New York : Harper and Row.
- Patterson, C.H. (Baskida a). *Theories of counseling and psychotherapy*. (4th edition). New York : Harper and Row.
- Patterson, C.H. (Baskida b). *The therapeutic relationship : Foundations for an eclectic psychotherapy*. Monterey, CA : Brooks/Cole.
- Patterson, C.H. (Baskida c). Empathy, warmth and genuineness in psychotherapy. *Psychotherapy*.
- Prochaska, J.O. and Norcross, J.C. (1983). Contemporary psychotherapists. A national survey of characteristics, practices, orientations, and attitudes. *Psychotherapy : Theory, Research and Practice*, 20, 161 - 173.
- Rogers, C.R. (1957). The necessary and sufficient conditions of therapeutic personality change. *Journal of Consulting Psychology*, 21, 95 - 103.
- Smith, D. (1982). Trends in counseling and psychotherapy, *American Psychologist*, 37, 802 - 807.

TÜRKİYE DENEYİMİNİN DANIŞMA PSİKOLOGLARI ÜZERİNDEKİ ETKİSİ *

J. Jeffries Mc. Whirter
Arizona Eyalet Üniversitesi

Hacettepe Üniversitesi'nde danışma alanında Fulbright Profesörü olarak çalışmak için 1977 Ağustos'unda eşim ve beş çocuğum ile birlikte Ankara'ya, Türkiye'ye geldim. Böylece, mesleki ve kişisel yaşantımızın en önemli, ilginç ve düşündürücü yılları başladı. Yıl boyunca mesleki anlaşmam Hacettepe Üniversitesi, Psikolojik Danışma ve Rehberlik Bölümü ileydi. Ders anlaşmam her sömestir biri çeviri, diğeri İngilizce olmak üzere iki dersti. Ayrıca çeşitli araştırma projeleri de yürüttüm. Bunlardan birisi üç değişik anne - baba eğitim programının (PET Adlerci/Driekurs, Davranış Yönlendirmesi; Mc Whirter, 1977); diğeri ise etkileşim (encounter) gruplarının Türk öğrencileri üzerinde yaptığı etkiyi değerlendirmek amacıyla yapıldı. Öğretim ve araştırmanın dışında bir etkileşim grubu yürüttüm (maraton biçiminde), birçok öğrenci ile danışma yaptım, ve (Türkçe olduğu için konuşmadığım) fakülte toplantılarına katıldım. Hacettepe ve Ankara Üniversitelerinde ve İstanbul'daki Boğaziçi Üniversitesi'nde birçok seminer ve konferans verdim. Ayrıca ilk ve orta okullara, çocuk rehberlik kliniklerine, hastahanelere ve danışma merkezlerine gitme olanağını da buldum.

Fulbright ödülünün en önemli etkilerinden biri kültürel faktörlere karşı artan duyarlılıktı. Ev sahibi ülke açısından bunun çok açık olmasının yanında bu artan duyarlılık kişinin kendi ülkesine de yansır. Birçok kimse için

Fulbright yaşantısı «kendimize açılan bir pencere» haline gelir. Psikologlar, özellikle danışma psikologları için bu artmış duyarlılık önemlidir. Örneğin, kültür kavramı, davranışları anlama ve iletişimdeki engelleri ortadan kaldırmada çok yararlıdır. Psikologlar kültürel etkilere daha duyarlı hale geldikçe, öğrencilerine ve hastalarına daha etkin biçimde yardımcı olabilirler ve kendi kültürlerinden çok farklı bir kültür üzerinde odaklaşarak kültürel etkilere duyarlılıklarını geliştirebilirler. Sonuçta önemli bir olgu ortaya çıkar. Birey kendi kültürünü yeni bir bakışla görmeye başlar. Bu, sanki farklılık ve zıtlıkların bireyin kendi değer, tutum ve davranışlarına bir pencere açmasıdır. Farklılık ve zıtlıklar bireyin dikkatini zengin çeşitlilikteki kültürel ifadelerin farkında olmaya çeker. Birey diğer kültür ile ilgili sorular sormanın yanında, kendi kültürü ile ilgili sorular da sormaya başlar.

Artan kültürel duyarlılık, Fulbright yılının en önemli sonucuydu. Aslında, Türkiye yaşantısı, yıl boyunca süren, kültürel bilinçlenmeyi arttıran bir olay olarak sadece benim anlayışıma katkıda bulunmadı, aynı zamanda aileme de katkıda bulundu. İnaniyorum ki, Fulbright yılı boyunca Türkiye'de geniş bir aile ile birlikte bulunmam benim için bir şans oldu. O yıl mütevazı bir yaşam içinde birlikte çok zaman geçirdik, değişik serüvenlerimizi paylaştık ve ortaklaşa algılarımızdan çok yararlandık. Ailem, hem yaşantıları zengin-

* Bu yazı Hürol Fıstıoğlu tarafından çevrilmiştir.

leştiren hem de onları anlamak için bir forum oluşturan, yoğun bir referans grubu oldu. Bazen hayal kırıcı, can sıkıcı ve hatta bir parça korkutucu da olan Türk davranışlarına bir anlam vermek için çalıştığımızda, kendi kültürel parametre ve yanlışlarımızla yüzleşmek zorunda kaldık. Bu tür etkileşim bizim açımızdan yararlı bir gelişim sağladı.

Tüm bunlarla, Türkiye'ye gelmeden önce kültürel etkilerden habersiz olduğumuzu söylemek istemiyoruz, Fakat, yaş, otorite olayı, cinsiyet - rolleri, sözel ve sözel olmayan iletişim örüntüleri, mekan ve zaman farklılıkları hakkında artan bilgimiz, Türk kültürünün kendine özgü yapısına olan duyarlılığımızı ve saygımızı arttırdı.

Mesleki anlamda, Türkiye yaşantısı danışma psikoloğu olarak mesleki gelişimimi ve üniversite profesörü olarak da düşüncelerimi etkiledi. Artan kültürel duyarlılığa ek olarak, Türkiye'de geçirdiğim süre, danışma psikolojisinin akademik temellerini daha iyi değerlendirmemi ve önleyici yaklaşımlara ve daha etkili hizmet verme sistemlerine daha fazla bağlanmamı sağladı. Bunlar, benim öğretim, araştırma ve uygulamalarımı, Türkiye öncesi olacağını düşünmeyeceğim bir şekilde yönlendirdi. Değişen düşüncelerim aynı zamanda yeni programlara yönelme neden oldu.

Danışma Psikolojisinin Temelleri

Danışma psikolojisinin sosyal bilimlerde içinde ayrı bir disiplin olarak gelişmesi çeşitli faktörlere dayanır. Ruh sağlığı, psikolojik değerlendirme ve mesleki gelişim hareketleri hepsi danışma psikolojisinin öncüleridir. Mesleki gelişim hareketi, danışma psikolojisinin, psikoloji içinde kendi başına bir alt uzmanlık alanı olmasına yol açan

en büyük etkendir. Danışma psikologlarının normal insan gelişimi ve iş dünyası hakkında birşeyler bilmeleri beklenir. Danışma psikologları mesleki araştırma ve karar vermede yardımcı olacak ölçme araç ve yöntemleri geliştirmişlerdir. Fulbright yaşantısından önce de bu konularla tanışık olmama rağmen, Türkiye'deki yılım, meslek sorunlarının çok yoğun olduğu bir ortamda deneyerek yaşantı kazanmama olanak sağladı. Bu sorunların çoğu, Türkiye'de ve diğer gelişen ülkelerdeki dramatik şehirleşme ve endüstrileşmeden kaynaklanıyordu.

Endüstrileşme ve şehirleşmenin karşılığı olarak geleneksel mesleki karar verme süreci güçleşmiş ve karmaşıklaşmıştır. Kırsal yaşamda genç kuşak için mesleki seçenekler geleneksel olarak saptanır. Genç adam babası (ve genellikle büyükbaba ve büyük büyük babası) ne yaptıysa onu yapar. Mesleki seçenekleri araştırmaya çok fazla gerek yoktur, çünkü genç onu yaşar. Zaten, karar-vermede genç çok az seçeneğe sahiptir. Genişleyen ve endüstrileşen ekonomi ile seçenekler oluşur. Genç Türk, mesleki kararlarında babasına ve ağabeyisine dayanma eğilimindedir. Eğer bunlar yoksa, köyün yaşlısı (muhtar) bu görevi üstlenir. Artan şehirleşme ile iki şey olur : birincisi, seçenekler artar; ikincisi, destek ve karar verme araçları artık mevcut değildir. Muhtar geride, köydedir ve aile destek sistemi, baba, kardeşler, hatta anne ekonomik zorunluluk nedeni ile ailenin geçimini sağlamak için çalışmaya zorlanmışlardır. Genç adam böylece, bilgi, destek ve rehberlik kaynakları açısından kısıtlanmıştır. Burda danışma psikoloğu devreye girer. Normal ihtiyaçlar, değerler, ilgiler, yetenekler ve iş dünyası hakkında bilgili bir birey olarak danışma psikoloğu geleneksel aile

veya köy halkı tarafından yerine getirilen görevleri üstlenebilir. Danışma psikolojisi A.B.D.'de de toplumun benzer gereksinmelerine bağlı olarak gelişmiştir. Mesleki danışma, danışma psikolojisi ve danışman eğitiminin en önemli kısımlarından birini oluşturur.

Danışma Psikolojisinde Koruyucu Hizmetler

Benim de bağlı olduğum diğer bir önemli alan, danışma psikolojisinde önleyici ve geliştirilmiş hizmetlerin yaygınlaştırılmasıdır. Bir zamanlar küçük gruplarda ve aile terapisinde kullanılan koruyucu yöntemlerle ilgilenmiştim. Bu ilgin Türkiye'de giderek arttı. Ruh sağlığı hizmetlerini geliştirmek için yeterli sayıda eleman yetiştirmek olanaksız görünmektedir. Bu Amerika için doğru bir ifade iken, Türkiye için daha da açık bir gerçektir. İki danışman eğitim programı olmasına karşın, alt sosyo-ekonomik düzeydeki nüfusun kalabalık ve buna paralel olarak ruh sağlığı gereksinimlerinin çok fazla olması bu konudaki talebi karşılamayı olanaksız kılmaktadır. Yine, bu, bu ülke için de doğrudur fakat bu doğruluk genel toplumun aldatıcı zenginliği ile maskelenmiştir.

Türk Fulbright deneyimim gelecekteki bireysel tedavi yaklaşımlarının eğitimine devam edersek hiçbir zaman gereksinim ve istekleri karşılayamayacağımızı düşündürmektedir. Buna alternatif olarak danışma psikologlarının becerilerini yalnızca bireysel olarak değil, aile gibi küçük gruplarda etkin olabilecek bireylere de öğretmeleri düşünülebilir. Bu felsefenin psikolojide dikkati çekecek örnekleri vardır. Gordon (1970), Dinkmeyer ve McKay (1976) ve diğerleri, ebeveynlere ebeveynlik becerilerinde yardımcı olmak için metodlar geliştirmişlerdir. Ivey (1971), Carkhuff

(1969), Kagan ve Krathwohl (1967) ve diğerleri, koruyucu hizmetlerin tabanını genişletmeyi (primary prevention) içeren stratejiler önermişlerdir.

Özdeğerlendirme ve CASE Grupları

Arizona Eyalet Üniversitesi, Danışman Eğitimi Bölümünde birçoğumuz ilk, orta ve özel eğitim ile, adı özdeğerlendirme olan bir mesleki araştırma dersi vermek için yardımlaşıyoruz. Bir sömestre boyunca bu ders lisans öğrencilerine, öğretmenliği bir meslek olarak seçip seçmeme kararlarında yardımcı olmaktadır. (McWhirter, Banks ve Nichols, 1984). Bu ders, gözlem, katılım, ders içeriği, fakülte tartışma gruplarını ve kişisel ve mesleki açıdan kendilerini değerlendirmelerine yardımcı olan Career Awareness and Self Exploration (CASE) Gruplarına katılmayı içerir. Daha sonra benzer bir ders Arizona Eyalet Üniversitesi'ndeki Danışma ve Konsültasyon servisi tarafından, diğer mesleki alanlar için benzer program sağlamak amacıyla geliştirilmiştir. Bir ölçüye kadar, bu programların ilhamı Türk Fulbright programı sonucunda çıkmıştır.

Bunların içinde CASE grupları ayrı bir önem taşımaktadır. Bu gruplar, katılanların mesleki karar-vermelerinde onlara yardımcı olmak amacı ile düzenlenmiştir. (McWhirter, Nichols ve Banks, 1984) Daha da önemlisi, bu grupların aynı zamanda öğrencilerin güçlü yönlerini tanıma ve geliştirme ve bireysel etkinliklerini engelleyen yönlerini ayırma ve düzeltme, böylece öğretmenlerinin kendilerine olan saygılarını arttırmak amacını taşımaktadır. Öğretmenler kendilerini daha iyi tanırlar ve kendilerini daha iyi hissederlerse gelecekteki öğrencileriyle ilişkileri ve etkileşimleri daha sağlıklı ve daha gelişime yönelik olabilir. Umudumuz bu

tür etkileşimlerin, gelecekte ruh sağlığı bozukluklarını tedavi hizmetlerine olan gereksinimi azaltmasıdır.

Özet

Bu yazının amacı, Türkiye deneyiminin, danışma psikoloğu olarak gelişme ve düşünceme olan katkılarını belirtmektir. Kültürel duyarlılığımın artması, mesleğimin kökenini yaşama olanağını bulmam, benim koruyucu ve etkin hizmet sistemlerine olan bağlılığımı olumlu yönde etkiledi, Aynı derecede önemli olan bir diğer nokta da, daha önceki Fulbright görevlilerinin de onaylayacağı gibi, mesleki ve kişisel ilişkilerimin devam etmesidir. Şahsen ben, birçok Türk meslektaşım ve öğrencimle yazışmalarımı sürdürüyorum. Yılda bir kez, Hacettepe, Ankara ve Boğaziçi Üniversitelerine kitaplar göndermekteyim. Aynı zamanda, Türkiye'deyken çevirmenim, öğrencim ve meslektaşım olan bir Türk ile birlikte Türkçe bir kitabın ortak yazarım (McWhirter ve Voltan - Acar, 1984).

Türkiye deneyimi aynı zamanda psikoloji konularındaki etkileşime katkıda bulundu. Uluslararası psikolojiye ağırlık veren iki mesleki grubun üyesiyim, konuyla ilgili çeşitli makaleler yazdım, çeşitli mesleki sunular yaptım ve ders vermek üzere ülkeler arası seyahatlerimi arttırdım. Örneğin, Türkiye'den önce bir yaz bir Kanada Üniversitesi'nde ders verdim. Türkiye'den sonra geçen zamanda ise Lizbon Üniversitesi'ne (Portekiz), Navarra Üniversitesi'nde (İspanya), Toronto Üniversitesi'nde (Kanada), Maryland Üniversitesi'nde (Almanca Program) ve George Peabody College'da (İngiltere ve Almanya'da) ders verdim. Aynı zamanda, Kanada, İspanya, İtalya, İngiltere, İskoçya, Peru ve Avusturalya'da kısa çalışma seminerleri düzenledim. 1984 - 85 yılında Avusturalya için Fulbright Profesörü olarak seçildim ve 6

ay Sidney'de, 6 ay Perth'de ve bir ay da Yeni Zelanda'da bulunacağım. Benim için Türkiye'deki Fulbright yaşantısı devam etmekte.

KAYNAKLAR

- Carkhuff, R.R. (1969). *Helping and Human Relations : A Primer for Lay and Professional Helpers. Vol. I : Selection and Training. Vol. II : Practice and Research.* New York : Holt, Rinehart and Winston.
- Dinkmeyer, D. and McKay, G.D. (1976) *Systematic Training for Effective Parenting (STEP).* Circle Pines, Minnesota : American Guidance Service.
- Kagan, N. and Krathwohl, D. (1967) *Studies in Human Interaction.* Research Report No. 20. East Lansing, MI : Michigan State University, Educational Publication Services.
- Ivey, A. (1971) *Microcounseling : Innovations in Interviewing Training.* Springfield, IL : Charles C. Thomas.
- McWhirter, J.J. (1977). *The Learning Disabled Child : A School and Family Concern.* Champaign, IL : Research Press.
- McWhirter, J.J. (1983). Cultural factors in guidance and counseling in Turkey : The experience of a Fullbright family. *Personnel and Guidance Journal*, 61 (8), 504 - 507.
- McWhirter, J.J., Banks, N.M., and Nichols, E. A self-assessment program for teacher education. *Contemporary Education*, 56, 1. (Baskıda)
- McWhirter, J.J., Nichols, E. and Banks, N.M. (1984). Career awareness and self-exploration (CASE) groups : A self-assessment model for career decision - making. *Personnel and Guidance Journal*, 62, 10.
- McWhirter, J.J. and Voltan - Acar, N. (1984) *Parenting, Teaching and Helping.* (Baskıda)

INDIANAPOLIS - İSTANBUL : SÜRMEKTE OLAN BİR İLİŞKİ *

Robert G. Neel

Indiana Üniversitesi, Purdue Üniversitesi, Indianapolis
(IUPUI)

Türkiye'deki Fulbright görevim 1977 - 78 öğretim yılında idi. İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi'nde endüstri - örgüt psikolojisi dersleri verecektim. İstanbul'a gittiğimde Boğaziçi Üniversitesi'nin de bu alandan biri için istekte bulunmuş olduğunu öğrendim. Böylece, zamanımı her iki üniversiteye bölüştürmeyi kabul ettim. Haftanın bir bölümünde İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi'nde, geri kalanında ise Boğaziçi Üniversitesi Sosyal Bilimler Bölümü'nde bulunacaktım.

İstanbul'da geçirdiğim yıl, oldukça karışık zamanlardan birine rastlamıştı. Bu süre ile ilgili en canlı anılarım olarak kampüsü bekleyen otomatik silahlı jandarmaları ve birkaç dakika önce geçtiğim sokakta patlayan bombayı sayabilirim. Bu tür sorunlara karşın, benim ve bütün ailemin oradayken edindiğimiz arkadaşlar, bugün hala sürmekte olan dostluklar, çok gerçek anılardır. Kendi başımıza, Türkiye'nin her tarafında oldukça sık seyahat ettik. Bu gezilerimizde karşılaştığımız kişilerin, oturduğumuz apartmandakiler gibi dostça ve yardımsever davrandıklarını gördük.

Türkiye'deki görevimden sonra, IUPUI Psikoloji Bölümündeki öğretim üyeliği görevime döndüm. Burada endüstri - örgüt psikolojisi dersleri okutmaktayım. Türkiye'deyken topladığım

veriler üzerindeki çalışmalarımı da sürdürdüm ve bu verilere dayalı bazı bildiriler sunup makaleler yayımladım. Bu bildiri ve makalelerin bir kısmı Türkçe'ye çevrilmiş ve İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi'nde yayımlanmıştır.

Türkiye'deyken psikoloji, özellikle endüstri-örgüt psikolojisi ile ilgili alan araştırmalarının bulunmayışı beni çok şaşırtmıştı. Lisansüstü düzeydeki araştırmaların çoğu kütüphane araştırmaları ile sınırlı idi. Bu durum yüksek lisans düzeyi için tümüyle, doktora düzeyi için ise çoğunlukla geçerli idi. Oysa bazı güçlüklerin bulunmasına karşın, endüstride araştırma yapmak olanaksız değildir. Öğretim üyeleri, öğrencilerini araştırmalarının içini sokarak onlardan yararlanabilirler. Bunun, hem öğretim üyesi için hem de değerli tecrübeler edinen öğrenci için çok yararlı olacağı açıktır. Bu tür çalışmalar, araştırma yöntemleri ve istatistik gibi kuramsal kavramlara da anlam kazandırır ve ileride, yurt dışında öğrenim görmek ya da ders vermek isteyen öğrencilere yarar sağlar.

Türkiye'deki Fulbright görevimden bu yana, çalışmalarımı psikolojinin her alanındaki kültürlerarası araştırmalar üzerinde yoğunlaştırdım. Orada kaldığım süre içinde toplamış olduğum çok miktarda veri, endüstri psikolojisi, kişilik ve başarı gereksinimi gibi kültürlerarası alanlarda yayımlara dönüştü.

* Bu yazı Rüksan Eski tarafından çevrilmiştir.

Bu verilerin tümü, İstanbul Üniversitesinde benim asistanım ve çevirmenim olan Can Baysal'ın yardımı ile toplanmıştı. Hala birlikte çalışmayı sürdürmekteyiz. Yukarıda sözünü ettiğim yayınların çoğunun ortak yazarıdır ve Türkiye'de yayımlanması için bir kısmını Türkçe'ye çevirmiştir.

İstanbul'da bulunuşumun ürünlerinden biri de Dr. Baysal'ın Türkçe'ye çevirdiği bir kitaptır. İstanbul Üniversitesi'ndeki öğretim üyelerinin isteği üzerine, bir boşluğu doldurmak için özel olarak yazılan bu kitap, «Sosyal Davranışta Araştırma Yöntemleri» başlığını taşımaktadır.

Son olarak, yakında yayımlanacak olan, Türk ve Amerikalı öğrenciler arasındaki başarı gereksinimi farklılıklarıyla ilgili bir makale yazdım. Bu makale, daha önceden toplanmış bulunan verilere dayalıdır. Şimdi Dr. Baysal ile birlikte, başarı gereksinimindeki bu farklılıkların nedenlerini bulmak amacıyla yeni veriler toplamaktayız. Türkiye'deyken IUPUI'deki Çinli - Amerikalı bir öğretim üyesinin yürütmekte olduğu bir çalışma için de veri toplamıştım. Onun bu çalışması da Amerika, Tayvan ve Türkiye'deki öğrencilerden yararlanan kültürlerarası bir araştırma idi.

Amerika'ya döndüğümden beri, Türkiye'deki ilişkilerimden bir kısmı kesilmeden devam etmektedir ve birlikte bildiriler sunmuş ve Türkçe yayınlar yapmış bulunmaktayız. İstanbul Üniversitesi ve oradaki öğretim üyeleri ile sürmekte olan bir bağım bulunduğum kanısındayım. Onlardan birinin, tüm masrafları mensubu bulunduğum üniversite tarafından karşılanarak, bir buçuk yıllığına buraya, Indianapolis'e gelip ziyaretime karşılık vermiş olması da bu ilişkinin iki yönlü olduğunu açıkça göstermektedir. Bu yakın işbir-

liğini sürdürmeyi ve Amerika'da halen yürüttüğüm veri toplama çalışmalarından sonra, yakın gelecekte, tekrar Türkiye'ye dönmeyi tasarlamaktayım. Bibliyografyada Türkiye ile ilgili yayınlarımların tümü listelenmiştir. Sözünü ettiğim kültürlerarası alanlara ilgi duyan ve makalelerden herhangi birinin kopyasını edinmek isteyenlerin bana yazacaklarını umarım.

ARAŞTIRMA BİLDİRİLERİ VE YAYINLARI

Neel, R.G., Tzeng, O., Baysal, C., Tekarslan, E. Relationships between personality characteristics and leadership styles at different supervisory level. EPA bildirisi, 1981, ortak yazarlı. Orta Doğu Teknik Üniversitesi Yönetim Psikolojisi Sempozyumu, 1982'de de sunulmuştur.

Neel, R.G., Tzeng, O., Baysal, C. Authoritarian personality differences as a result of culture, language and measuring instruments. EPA bildirisi, 1982 ortak yazarlı.

Neel, R.G., Tzeng, O., Baysal, C. Authoritarian personality differences as a result of culture, sex and measuring instruments. IAAP bildirisi, 1982, ortak yazarlı.

Neel, R.G. A psychology professor looks at education and research in Turkey. *Psychology Alumni Newsletter*, February, 1979.

Tzeng, O., Neel, R.G., Landis, D. Effects of culture and language on self concept. *Intercultural Journal of Psychology*, Spring Issue, 1981.

Neel, R.G., Tzeng, O., Baysal, C. *Relationship between personality characteristics and leadership styles at different supervisory levels*. Educational Resources Information Cen-

ter, 50 207 361, 1981.

Neel, R.G., Tzeng, O., Baysal, C. *Authoritarian personality differences as a result of culture, language and measuring instruments*. Educational Resources Information Center, 225, 056, 1982.

Neel, R.G. Comparative studies of authoritarian-personality characteristics across culture, language and methods. *International Journal of Cross-Cultural Relations*, 7, December, 1983.

Neel, R.G. Gözetimci Önderliğinde İki Yanıltıcı - Olumlu Kişilik Modeli (Two false - pozitive personality types in supervisory leadership),

İktisat Fakültesi Dergisi, İstanbul Üniversitesi, Nisan, 1982. (11). Çeviren Baysal, C.

Neel, R.G., Tzeng, O., Baysal, C. Need achievement in a cross-culture contact study. In press-1984. *International Journal of Applied Psychology*. Kayseri Üniversitesi Kayseri, Türkiye, 1984'te de yayımlanacaktır.

KİTAPLAR VE MONOGRAFLAR

Neel, R.G. *Sosyal davranışta araştırma yöntemleri (Research methods in social behavior)* İstanbul Üniversitesi Matbaası, 1981, İstanbul, Türkiye. Tekarşlan, E., Editör; Çeviren Baysal, C.